

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการที่ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง จะทำให้การพัฒนาประเทศประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้แล้วการศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์มีความเจริญงอกงาม ปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ตลอดจนมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ จากความสำคัญของการศึกษานี้เอง ทุกประเทศจึงพยายามจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนของตนเองอย่างเต็มที่

การประถมศึกษา เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยความเจริญงอกงามนี้ต้องสัมพันธ์กับลักษณะของสังคม ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษามาหลายครั้ง แต่จุดประสงค์ใหญ่ของหลักสูตรจะเหมือนกันคือ การเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการ ตลอดจนมีคุณสมบัติและนิสัยที่ดี เพื่อนักเรียนจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติต่อไป โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติดังกล่าวอย่างครบถ้วน ดังจะเห็นได้จากจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต เช่น มีสุขนิสัยที่ดีทั้งกายและใจ รู้กฎหมาย รู้จักหา ใช้และออมทรัพย์ เข้าใจความหมายของสภกรณ์ ฯลฯ
2. มีคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในแง่ต่าง ๆ เช่น ความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีวินัย ฯลฯ
3. มีชีวิตสงบสุข เช่น รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ ฯลฯ
4. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ เช่น เชื่อมมั่นในระบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้คุณค่าและชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521:3)

เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศไทย มีหน่วยงานหลายแห่ง
 ดำเนินการตามเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะ
 การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมีความรับผิดชอบในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันนี้มีโรงเรียน
 ในสังกัดทั้งสิ้น 427 โรงเรียน การจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครนั้น นอก
 จากจะจัดให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 แล้ว ยังมุ่งปลูกฝังให้
 นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา วิชาการและวินัย อันเป็นนโยบายทางการศึกษา
 ที่สำคัญอีกด้วย จากการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาปรากฏว่า ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ
 โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นด้าน ศิลปะ ดนตรี กีฬา และวินัย ส่วนด้านวิชาการนั้นยังขาดการส่งเสริม
 เท่าที่ควร ทำให้นักเรียนไม่สามารถแสดงความสามารถด้านนี้ออกมาอย่างเต็มที่ สำนักงานศึกษา
 กรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักในเรื่องนี้และพิจารณาเห็นว่า แนวทางที่จะสนับสนุนนักเรียนให้ได้
 มีการพัฒนาด้านวิชาการอย่างเต็มที่ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางวิชาการให้
 นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝน ค้นคว้า ศึกษาหาความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความสามารถให้กับ
 ตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนา
 ความสามารถด้านวิชาการของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร จึงจัดให้มีโครงการส่งเสริม
 ความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครขึ้นในปี พ.ศ.2529
 ทั้งนี้โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ วิธีดำเนินการ คือ จัดให้มีการทดสอบ
 ความสามารถของนักเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ของหลักสูตรทุกระดับชั้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาส
 ให้นักเรียนที่มีความสามารถในทุกกลุ่มประสบการณ์ได้แสดงความสามารถพิเศษ โดยจัดให้มีการ
 แข่งขันรวมทุกกลุ่มประสบการณ์อีกประเภทหนึ่งด้วย และจากการแข่งขันทั้ง 2 ประเภท จะได้
 คัดเลือกผู้มีความสามารถเป็นเลิศ 10 คนแรกในแต่ละระดับชั้น และแต่ละกลุ่มประสบการณ์รับ
 รางวัลจากกรุงเทพมหานคร

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการนี้ สำนักงานศึกษาได้ตั้ง
 จุดประสงค์ไว้ 5 ประการคือ

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการเรียน มีความสนใจเรียนและมีแรง
 จูงใจที่จะค้นคว้าความรู้อยู่เสมอ
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านวิชาการของนักเรียน

3. เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารและครูพยายามปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อเผยแพร่ความสามารถด้านวิชาการของนักเรียนกรุงเทพมหานครให้เป็นที่

ประจักษ์

5. เพื่อสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณแก่โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ได้เริ่มดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 โดยมีเป้าหมายและวิธีดำเนินการดังนี้คือ

เป้าหมาย

ด้านปริมาณ

จะให้นักเรียนที่ชนะเลิศการแข่งขันแต่ละระดับชั้นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์และทุกกลุ่มประสบการณ์ และจะได้สำนักงานเขตที่ได้รับรางวัลสูงสุด 3 สำนักงานเขต

ด้านคุณภาพ

ผู้บริหารระดับสำนักงานเขต ระดับโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จะมีความกระตือรือร้นและเร่งพัฒนาความสามารถด้านวิชาการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร จัดการแข่งขันทางวิชาการในแต่ละกลุ่มประสบการณ์และทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกระดับชั้น โดยสำนักงานเขตต่าง ๆ คัดเลือกนักเรียนผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศของแต่ละกลุ่มประสบการณ์และทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกระดับชั้น เข้าแข่งขันระดับกรุงเทพมหานคร การทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกทดสอบด้านวิชาการ ภาคที่ 2 ทดสอบด้านบุคลิกภาพ การคัดเลือกใช้แบบทดสอบข้อเขียนและแบบทดสอบพฤติกรรม โดยได้รับความร่วมมือจากอาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักทดสอบกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศึกษาของกองวิชาการ กองโรงเรียน สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร

การมอบรางวัล จัดให้มีพิธีมอบรางวัลและการแสดงนิทรรศการผลงานดีเด่นของนักเรียน
ประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว

จำนวนผู้ที่ได้รับรางวัล แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประเภทผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มประสบการณ์
ละ 10 คน ทุกระดับชั้น
2. ประเภทผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศในทุกกลุ่มประสบการณ์ ระดับชั้นละ 10 คน
3. ประเภทสำนักงานเขตที่นักเรียนในสังกัดได้รับรางวัลสูงสุดรวม 3 สำนักงานเขต

การดำเนินงานครั้งนี้ได้รับความสนใจและมีความสำเร็จของโครงการเป็นที่น่าพอใจ
โดยจะเห็นได้จากโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความตื่นตัวในทางวิชาการมีการ
ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการสอน เครื่องมือและนวัตกรรมทางการ
ศึกษาในอันที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้แล้ว
จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรง เช่น ศึกษาธิการเขต ผู้อำนวยการโรงเรียน
ต่างก็มีความเห็นตรงกันว่า โครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการนี้ ทำให้โรงเรียนมีความ
กระตือรือร้นในการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนผู้ปกครองสนใจและเอาใจใส่ในกิจการ
เรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น

จากการประเมินผลการดำเนินงานโครงการปรากฏว่า มีข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการออกข้อสอบในแง่ของเนื้อหาและข้อคำถาม เนื่องจากข้อสอบ
ที่ใช้ทดสอบนั้นออกไม่ครอบคลุมตามหลักสูตร เน้นในเนื้อหาบางตอน และข้อคำถามบางข้อไม่ชัดเจน
2. ปัญหาที่เกี่ยวกับการเตรียมงานและกระบวนการคัดเลือก เนื่องจากระยะเวลา
ในการเตรียมงานนั้น ทำให้การดำเนินงานไม่สะดวกและราบรื่น นอกจากนี้แล้ว กระบวนการ
คัดเลือกนักเรียนตัวแทนในแต่ละเขตยังมีแนวทางแตกต่างกัน
3. ปัญหาเกี่ยวกับการวัดความสามารถทางค่านภาวะผู้นำ และวิธีการคิดแก้ปัญหา
เนื่องจากมีความบกพร่องในด้านแบบทดสอบและวิธีการทดสอบ ทำให้ผลที่ได้รับขาดความเที่ยงตรง

พ.ศ.2530 เป็นปีที่สองที่สำนักงานการศึกษาจะดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถ
ทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษาอีก และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้โครงการประสบ
ความสำเร็จมากขึ้น เนื่องจากโครงการนี้มีผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบกับกองวิชาการ สำนักงานศึกษามีความต้องการจะรับฟังความ

คิดเห็นของสำนักงานเขตการศึกษา ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้จึงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงโครงการ เพื่อสนองนโยบายและความต้องการของหน่วยงาน ผู้วิจัยเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาถึงผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการ และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ ในอันที่จะเป็นข้อมูลสำหรับเสนอแนะกองวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารโครงการ 8 คน ศึกษาธิการเขต 24 คน ผู้บริหารโรงเรียน 59 คน ครูผู้สอน 59 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ จำนวน 4 ด้านคือ
 - 2.1 กระบวนการดำเนินงาน
 - 2.2 ความคาดหวังของครูต่อโครงการ
 - 2.3 บทบาทของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ในการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียน
 - 2.4 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลที่ได้รับจากตัวอย่างประชากร เป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโครงการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
2. ตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารโครงการ 8 คน ศึกษานิเทศก์ 24 คน ผู้บริหารโรงเรียน 59 คน ครูผู้สอน 59 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง คำตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้านคือ
 - 1.1 กระบวนการดำเนินงาน
 - 1.2 ความคาดหวังของครูต่อโครงการ
 - 1.3 บทบาทของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ในการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนโดยใช้ผลของโครงการเป็นพื้นฐาน
 - 1.4 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ
2. กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง วิธีดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษา
3. ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารและครูกำลังจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษา
4. บทบาทของสำนักงานการศึกษา หมายถึง วิธีการดำเนินงานของสำนักงานการศึกษาในฐานะเป็นองค์กรหลักในการจัดการประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

5. โครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โครงการที่กองวิชาการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการในโครงการ ได้จัดขึ้น โดยจัดให้มีการสอบแข่งขันผู้มีความสามารถเป็นเลิศในด้านวิชาการ โดยแบ่งการแข่งขัน เป็น 2 ประเภทคือ

5.1 ประเภทที่ 1 สอบแข่งขันผู้มีความสามารถเป็นเลิศในแต่ละกลุ่มประสบการณ์
ทุกระดับชั้น

5.2 ประเภทที่ 2 สอบแข่งขันผู้มีความสามารถเป็นเลิศในทุกกลุ่มประสบการณ์
ทุกระดับชั้น

6. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโครงการ จำนวน 8 คน ศึกษาธิการเขตของสำนักงานศึกษาธิการเขตของกรุงเทพมหานครทุกเขต จำนวน 24 เขต และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษา และส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในโครงการ

7. ครู หมายถึง ผู้ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในโครงการ ปีการศึกษา 2529

8. นักเรียนประถมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยเสนอต่อสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการ

2. ได้ทราบข้อมูลสภาพการดำเนินงานโครงการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการของนักเรียนประถมศึกษา และจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นที่สนใจโครงการนี้